

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

*Petu 18.12.2013 § 94
17.12.15 § 58, 17.11.16 §42, 49
17.5.2017 § 28, 14.12.2017 § 72
19.12.2018 §49, 19.12.2019 §55*

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. (L omaishoidon tuesta 2 §)

Omaishoidon tuen myöntämisen edellytykset (§ 3)

Kunta voi myöntää omaishoidon tukea, jos

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa,
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palvelujen avulla,
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia,
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien palvelujen kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää,
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuesta laaditaan hoitajan ja kunnan välille sopimus, jonka liitteenä on aina hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoidon tuen porrastus:

Hoitajalle maksettava hoitopalkkio määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Määrittelyn perusteena käytetään pääasiallisesti henkilökohtaisten päivittäisten toimintojen arviointia ja valvottavuutta muistitoimintojen heikentymisen tai sairauden laadun vuoksi. Yleensä hänellä on oikeus myös Kelan maksamiin hoito- ja vammaistukeen. Hakemuksen liitteenä tulee olla päätös Kelan myöntämästä eläkkeensaajan hoitotuesta (jos tällainen on olemassa), lääkärinlausunto C sekä muut päätöksen tekemiseen vaikuttavat asiakirjat.

Maksuluokka 1. 408,09 €

- avun tarve henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa
- voi olla osan päivästä yksin, ei tarvitse apua yöllä
- RAVA 2.50-2.99

Maksuluokka 2. 576,50 €

- jatkuva avun ja huolenpidon tarve useissa päivittäisissä toiminnoissa
- tarvitsee ensisijaisesti turvaa ja mahdollisesti myös satunnaisesti auttamistoimenpiteitä yö-aikaan
- RAVA 3.00-3.49

Maksuluokka 3 789,32 €

- jatkuva hoidon ja avun tarve kaikissa päivittäisissä toiminnoissa
- avun tarvetta myös öisin
- jatkuva valvonnan tarve
- RAVA 3.50-4.02

Omaishoidon tuen hoitopalkkio voidaan sopia edellä mainittuja maksuja pienemmäksi, jos siihen on hoitajan esittämä erityinen syy.

Jos omaishoitaja on omaisen tai läheisen saattohoidon tai muun hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen ajan estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä, palkkio on aina vähintään **816,18 €/kk** edellyttäen, että hoitajalla ei ole tältä ajalta

- oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan
- oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen
- vähäistä suurempia työtuloja.

Hoitopalkkiota voidaan harkinnan mukaan korottaa 100-150 €/kk, jos hoitotyö on erityisen vaativaa hoidettavan levottomuuden tai vaikean käyttäytymisen vuoksi tai jos hoidettava on täysin liikuntakyvytön.

Omaishoidon tukea on mahdollisuus myöntää hoitajan kanssa sovittaessa myös vähemmän kuin työntekijän eläkelain edellyttämä vähimmäismäärä sellaisessa tapauksessa, jossa hoitotyön määrä on vähäistä, mutta välttämätöntä hoidettavan kotona selviytymisen kannalta tai siihen on hoitajan esittämä erityinen syy (L omaishoidon tuesta 5 §).

Hoitopalkkioiden määrää tarkistetaan kalenterivuosittain kertoimella, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/1961) 7b §:n soveltamista varten.

Omaishoidontukiasioiden käsittely, sopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Omaishoidon tukea myönnetään talousarvion puitteissa. Päätöksen tekee sosiaaliohjaaja. Valmistelussa käytetään tilanteen mukaan hyväksi mm. vammaispalvelun, kuntoutusohjaajan, sosiaalityön, kotisairaanhoidon, kotipalvelun ja SAS-ryhmän asiantuntemusta.

Omaishoitosopimus on pääsääntöisesti voimassa toistaiseksi. Sopimus voidaan tehdä määräaikaisena mm. jos hoidon jatkuminen ei hoitajasta tai hoidettavasta johtuvasta syystä ole tietyn määräajan jälkeen mahdollista, hoidon tarve on etukäteen tarkasti määriteltävissä tai hoito korvataan määräjän jälkeen toisella palvelulla.

Kunta voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitajan irtisanomista yhden kuukauden kuluttua. Jos sopimuksen jatkuminen vaarantaa hoidettavan tai hoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi. Mikäli omaishoito hoidettavan terveydentilasta johtuen johtuvasta syystä lakkaa tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua.

Sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoidettavan hoito terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi.

Omaishoidon tuen maksaminen

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Tuki maksetaan hoitajalle ja se on veronalaista tuloa. Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa. Sopimuksen tehneen kunnan kuuluu ottaa tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukainen vakuutus omaishoitotyössä sattuvan tapaturman varalle.

Hoidon keskeytys

Omaishoidon tuki palkkion maksu keskeytyy:

- hoidettavan äkillisestä terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua.
- omaishoitajasta johtuvasta syystä, kuten sairauden vuoksi hoitopalkkion maksu keskeytetään välittömästi keskeytyksen alkamispäivästä.

- omaishoitajan laitospöytäkirjan, muun loman ja vapaan ajalta hoitopalkkion maksaminen keskeytetään kuukauden kuluttua keskeytyksen alkamispäivästä.

Omaishoidon tukipalkkion maksua ei keskeytetä:

Jos omaishoito keskeytyy hoito- ja palvelusuunnitelmassa suunnitellun hoidettavan intervallihoidon, omaishoitajan lakisääteisen vapaan tai virkistysvapaan vuoksi hoitopalkkion maksua ei keskeytetä.

Omaishoidon ennalta sovitut keskeytykset:

- Omaishoidon tukea alennetaan, jos hoidettavalla on **ennalta sovittuja** lyhytaikaisia ympärivuorokautisia laitoshoido- / intervalli- tai koulujaksoja vähintään 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa (ei sisällä omaishoidon lakisääteisiä vapaapäiviä).

- Hoidon keskeytyessä hoitopalkkio saadaan jakamalla kuukausipalkkio luvulla 30 ja kertomalla hoitajan tekemällä hoitopäivillä. Omaishoidettavan lähtö- ja paluupäivä katsotaan toteutuneiksi omaishoidon päiviksi.

Hoitaja on velvollinen ilmoittamaan hoitotilanteesta tapahtuvista muutoksista sosiaaliohjaajalle.

Omaishoitajan oikeus vapaaseen

Omaishoitolaain 4 §:n muutoksella omaishoitajan oikeus vapaaseen on porrastettu hoidon sitovuuden mukaan. Jatkossa jokaisella omaishoitolaain 8 §:n mukaisen omaishoitosopimuksen tehneellä hoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla on edelleen oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta (enintään 7 tuntia/arkipäivä) käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunta voi järjestää omaishoitajalle laissa säädettyä enemmän vapaapäiviä sekä alle vuorokauden pituisia virkistysvapaita. Vapaan järjestäminen sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa (L omaishoidon tuesta § 4).

Omaishoitaja voi pitää vapaansa kuukausittain tai säästää ja pitää kerralla useampia vapaapäiviä. Vapaat on kuitenkin pidettävä kalenterivuoden aikana. Vapaiden pitotavasta sovitaan myös hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Vapaita ei kerry koko kuukaudelta silloin, kun kyseiseltä ajalta ei makseta hoitopalkkiota.

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten omaishoidon tuki

Vammaisista ja sairaista lapsista katsotaan eniten tuen tarpeessa oleviksi ne, jotka tarvitsevat huomattavasti enemmän huolenpitoa kuin samanikäiset terveet lapset ja nuoret. Nuorten kohdalla ensisijainen tavoite on tukea nuorta itsenäiseen asumiseen ja edistää oman elämän hallintaa ja omatoimisuutta sekä sopeutumista yhteiskunnan muuhun toimintaan. Omaishoidon tuki liitetään osaksi vammaisen tai sairaan lapsen/ nuoren hoito- ja kuntoutussuunnitelmaa ja sovitetaan yhteen muiden palvelujen kanssa. Muut palvelut ovat ensisijaisia ja niiden käyttö otetaan huomioon omaishoidon tuen määrässä.

Perheiden jaksamista tukeva palvelu

Kotona asuville omaishoidon tuen piirissä oleville lapsille/ nuorille/ aikuisille järjestetään hoitoisuuden edellyttämä lomapaikka perhehoidossa/ hoitokodissa/ laitoksessa omaishoitajan lakisääteisten vapaiden ajaksi. Hoito- ja kuntoutussuunnitelmassa tai muuten yksilöllisesti erikseen sopien voidaan sopia myös muista lomajaksoista.

Kunnalla on velvollisuus järjestää tarvittaessa omaishoitajalle

- valmennusta (Valmennus muuttuu kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi 1.1.2018)
- hoitotehtävää tukevaa koulutusta
- hyvinvointi- ja terveystarkastuksia, sekä
- hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja.